

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№1 (260)**

Київ 2023

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 1 (260). – К., 2023. – 133 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ

Протокол №1 від 27.01.2023 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИПА В.І., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
ВАСИЛЬЧАК С. В., доктор економічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКІ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЕНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитор Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»

внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rinkovih vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rinkovih vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2023. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2023

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 351.824.1

ТКАЧЕНКО О. М.

Конституційні та нормативні засади державного управління в сфері економіки в сучасних умовах

Актуальність теми дослідження. В історичному аспекті питання необхідності державного управління системи економіки виникло чи не відразу ж після появи самої держави та визначення важливості для її розвитку економічної системи. В різні часи в різних країнах можна спостерігати різні підходи до цієї проблематики. Однак на сьогоднішній день в умовах розвитку сучасної української економіки питання державного регулювання економічних відносин вже ні у кого не викликає ніяких сумнівів.

Однак актуальним залишається питання меж такого регулювання. До того ж сучасна ситуація в Україні від початку 2022 року ускладнюється важким станом воєнної ситуації. А як відомо, під час війни, всі засоби можуть бути використані та є доцільними аби тільки були ефективними.

Метою дослідження є: аналіз прийнятих державних рішень задля підтримки та стабілізації сфери економічних відносин під час воєнного стану в Україні після лютого 2022 року.

Методи дослідження: Дослідження здійснювалося із використанням методів пізнання: теоретичного узагальнення, групування, аналогії, абстрагування, статистичного спостереження, аналізу, синтезу. Інформаційну базу дослідження становлять нормативні акти, вітчизняні та зарубіжні публікації, дослідження з питань змісту державного управління та публічного адміністрування сфери економіки в умовах воєнного стану.

Результати дослідження: В статті розкрито державне регулювання сфери економіки через аналіз останніх прийнятих рішень, направлених на стабілізацію економіки держави, регулювання діяльності суб'єктів господарювання, зокрема в фінансовій, валютній, податковій сферах та щодо регулювання трудових відносин.

Сфера застосування результатів: В галузі економічних наук та в практичній діяльності суб'єктів підприємництва.

Висновки за статтею: Проведене дослідження сучасного стану державного регулювання сфери економіки через аналіз прийнятих в державі рішень щодо стабільності та подальшого розвитку економіки країни в умовах дії воєнного стану з метою визначення їх ефективності та обґрунтування подальших кроків у цьому напрямі.

Ключові слова: теорія держави, державне управління, економіка, воєнний стан, конституційне право, трудові відносини.

Constitutional and regulatory principles of state administration in the field of economy in modern conditions

Relevance of the research topic. In the historical aspect, the question of the need for state management of the economic system arose almost immediately after the appearance of the state itself and the determination of its importance for the development of the economic system. Different approaches to this problem can be observed at different times in different countries. However, to date, in the conditions of the development of the modern Ukrainian economy, no one has any doubts about the issue of state regulation of economic relations.

However, the question of the limits of such regulation remains relevant. In addition, the current situation in Ukraine since the beginning of 2022 is complicated by the difficult state of the military situation. And as you know, during the war, all means can be used and are expedient or just were effective.

The aim of the research: analysis of the adopted state decisions to support and stabilize the sphere of economic relations during the martial law in Ukraine after February 2022.

Research methods: The research was conducted using cognitive methods: theoretical generalization, grouping, analogy, abstraction, statistical observation, analysis, synthesis. The information base of the research consists of regulatory acts, domestic and foreign publications, research on the content of state management and public administration of the economic sphere under martial law.

Research results: The article reveals the state regulation of the economic sphere through the analysis of recent decisions aimed at stabilizing the state economy, regulating the activities of economic entities, in particular in the financial, currency, tax spheres and regarding the regulation of labor relations.

Field of application of results. In the field of economic sciences and in the practical activity of business entities.

Conclusions of the article: A study of the current state of state regulation of the economic sphere was carried out through the analysis of decisions taken by state bodies for the stability and further development of the country's economy in the conditions of martial law, with the determination of their effectiveness and the justification of further steps in this direction.

Keywords: theory of the state, public administration, economy, martial law, constitutional law, labor relations.

Постановка проблеми. В сучасних умовах воєнного стану для нормального функціонування та розвитку України найнагальнішим питанням є фінансування розвитку держави як в цілому, так і окремих його сфер. Звичайно, на першому місці є фінансування оборонної та військової сфер задля збереження миру, стабільності та суверенітету нашої держави. Однак не останнє місце в розвитку держави посідає її економіка. І саме тому вже від початку весни 2022-го року лунають заклики найвищих осіб держави повертатися в Україну, продовжувати господарську діяльність і підтримувати вітчизняну економіку.

Однак, які заходи здійснює сама держава по відношенню до суб'єктів господарювання щодо стимулювання їхньої підприємницької діяльності під час воєнного стану? Чи сама держава в особі її посадових осіб та державних органів через державне регулювання та публічне адміністрування

використовує всі належні засоби задля стимулювання господарської діяльності її суб'єктів?

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теорії публічного управління, зокрема сфери економіки, зробили такі науковці, як: В. Авер'янов, Е. Афонін, О. Амосов, В. Бакуменко, М. Білинська, Т. Білозерська, Ю. Ковбасюк, А. Колодій, В. Круглов, О. Оболенський, А. Пухтецька, І. Рибчич, С. Серьогін, В. Соороко, В. Толкованов.

Метою статті є аналіз запроваджених українським урядом заходів і програм щодо розвитку економічної системи в умовах воєнного стану з метою визначення їх ефективності та обґрунтування подальших кроків у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. Історичний досвід світової економіки підтверджує, що держава в усі часи тією чи іншою мірою була вимушена втручатися в економічні процеси. Але сту-

піль цього втручання на окремих етапах розвитку товарного виробництва був неоднаковим.

Історичний досвід показує, що спочатку таке втручання було зумовлене самим існуванням держави та необхідністю вилучення значної частини суспільного продукту для покриття загальнодержавних витрат, пов'язаних з утриманням апарату чиновників державної влади, армії, поліції тощо. Таке вилучення та перерозподіл вимагали від держави створення відповідного законодавства, яке охороняло б державні інтереси і визначало б обов'язки всіх членів суспільства стосовно держави. Втручання держави в економіку виключно з «утриманських» інтересів обмежувало її економічні функції, перетворювало в пасивного наглядча за економічним розвитком країни.

Сутність держави розкривається та реалізується в її взаємодії із суспільством. Що і як держава робить для впорядкування та вдосконалення суспільної, колективної та приватної життєдіяльності людей характеризується поняттям «функції держави». Слово «функція» походить від лат. «functio» і означає: виконання, обов'язок, коло діяльності.

Однією із найважливіших функцій держави можна визначити економічну функцію, яка полягає у створенні передумов, необхідних для ефективної економічної діяльності суспільства. Держава як суб'єкт макроекономічного регулювання виконує багато функцій. Їх можна поєднати за такими п'ятьма напрямками:

1. Забезпечення економіки необхідною кількістю грошей.
2. Формування правових засад функціонування економіки.
3. Усунення вад ринкового саморегулювання.
4. Перерозподіл доходів.
5. Забезпечення людей обов'язковими товарами. [8]

З метою формування правових засад функціонування економіки держава визначає правовий статус окремих форм власності, узаконює існування різних видів господарської діяльності, регулює відносини між виробниками та покупцями товарів, регламентує здійснення окремими підприємствами зовнішньоекономічної діяльності, визначає обов'язки підприємств перед державою і т. д. Спираючись на економічне законодавство, держава виконує роль арбітра у сфері господарських відносин, виявляє випадки незаконної діяльності та вживає відповідних заходів до порушників.

Держава не може залишатись індиферентною до негативних зовнішніх ефектів, але вибір оптимальної форми втручання також не може бути шаблонним – він визначається специфікою конкретної ситуації та практичною доцільністю.

З початку 2022 року Україна зіштовхнулася з негативним досвідом, якого до цього за часи незалежності ще не знала – війною, яка унеможливує нормальні ринкові та економічні відносини між національними та міжнародними суб'єктами господарювання і вимагає від державних органів та посадових осіб іншої стратегії їх діяльності.

Повноваження публічної адміністрації в сфері державного регулювання сфери економіки ґрунтуються на конституційних основах правового господарського порядку в Україні, якими, згідно з Конституцією України, є: право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу; забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки, недопущення використання власності на шкоду людині і суспільству; право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом, непорушності права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності; економічна багатоманітність, забезпечення державою екологічної безпеки на території України; забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів; взаємовигідне співробітництво з іншими країнами; визнання і дія в Україні принципу верховенства права.

Суб'єктами державного регулювання сфери економіки. В першу чергу, є найвищі органи державної влади. Їх повноваження в зазначеному напрямі діяльності визначені Конституцією України. Зокрема, стаття 85 Конституції закріплює за Верховною Радою України право регулятивного впливу на економіку України через: – прийняття законів; затвердження та контроль Державного бюджету України; прийняття рішення щодо звіту про його виконання; визначення засад внутрішньої і зовнішньої політики держави; затвердження загальнодержавних програм економічного розвитку, охорони довкілля; розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України; затвердження рішень

про надання Україною позик і економічної допомоги іноземним державам та міжнародним організаціям, а також про одержання Україною позик, не передбачених Державним бюджетом України, здійснення контролю за їх використанням; кадрові призначення на посади та звільнення з посад посадових осіб Рахункової палати, Національного банку України; надання згоди на призначення на посади та звільнення з посад Президентом України Голови Антимонопольного комітету України, Голови Фонду державного майна України; затвердження переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації; визначення правових засад вилучення об'єктів права приватної власності тощо. [1, ст. 85]

Президент України відповідно до покладених Конституцією України на нього обов'язків має такі повноваження в сфері економіки: призначення на посади половини складу Ради Національного банку України, Голову Антимонопольного комітету України, Голову Фонду державного майна України, Голову Державного комітету телебачення і радіомовлення України; утворення, реорганізація та ліквідація за поданням Прем'єр-міністра України міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що діють в сфері економіки та інше. [1, ст. 106]

Досить широке коло повноважень передбачено Конституцією України статтею 116 для Кабінету Міністрів України. До основних завдань у сфері економіки, зокрема, належать: забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості; забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, зокрема амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програми. [1, ст. 116]

Сучасний «воєнний» етап розвитку економіки визначає необхідність формування особливого погляду на природу державного управління сфери економіки. В період дії режиму воєнного стану повноваження державних органів набувають іншого направлення та пріоритетів. Однак, на наш погляд, запровадження заходів і програм щодо підтримки та стимулювання розвитку економіки під час дії воєнного стану має залишатися чи не на найпершому місці.

Аналізуючи сучасний стан економіки нашої країни, можна зазначити, що лише на кінець 2022 року вона починає адаптуватися до нового воєнного етапу свого розвитку. Цьому суттєво сприяє політика дерегуляції та лібералізації економіки, обрана державою для її стимулювання та підтримання розвитку в особливий період.

Уряд української держави від початку вторгнення країни-агресора вже запустив декілька стратегій підтримки сфери економіки під час війни. Розглянемо найважливіші, на наш погляд, кроки держави щодо державного управління в сфері економіки в сучасних умовах.

Одним з перших і найважливіших рішень, прийнятих урядом в лютому 2022 є стабілізація фінансової сфери. В перший же день запровадження воєнного стану урядом та Національним банком України були прийняті важливі рішення для функціонування всієї банківської та фінансової систем на час воєнного стану в країні. Основні положення яких зводяться до наступного:

1) обмеження щодо руху грошей: заборона зняття готівки; заборона випуску та розповсюдження цифрових грошей; заборона виплачувати дивіденди, крім привілейованих акцій, достроково погашати банками кредитів, які отримані від нерезидентів; переказувати кошти за кордон, крім операцій від банків, і видавати кредити різним іноземним фінансовим установам; кредитувати юридичних осіб для погашення кредитів у іноземній валюті; змінювати валюту кредитів із іноземної валюти на гривню для всіх юридичних осіб, окрім банків;

2) валютне регулювання: фіксація на певний час курсу гривні до іноземних валют, припинення розрахунків довідкового курсу гривні до долара США; встановлення мораторію на транскордонні перекази, крім тих, що здійснюються безпосередньо від імені держави; тимчасовий дозвіл громадянам на вивезення за кордон іноземної валюти на суму до 10 тис. євро без підтверджу-

ючих документів; тимчасово заборонено проведення розрахунків за кордоном для придбання різних цінних паперів і оплати брокерських рахунків картками українських банків;

3) грошово-кредитне регулювання: відмова від таргетування інфляції у воєнний час; відмова від використання ключової ставки як основного інструменту монетарної політики для зниження інфляції та публікації своїх макроекономічних прогнозів; збільшення облікової ставки до 25%; фінансування лише критичних державних видатків, оприлюднивши такі операції максимально прозоро.

Наступним кроком українського уряду щодо зміцнення економічної системи країни були зміни в податковій сфері, що покликані підтримати економіку суб'єктів бізнесу в умовах воєнного стану. Найважливішими з них були:

- можливість використання спрощеної системи оподаткування платниками єдиного податку 3 групи зі сплатою єдиного податку з обороту у розмірі 2 %;

- звільнення від сплати єдиного податку фізичних осіб-підприємців 1 та 2 груп спрощеної системи оподаткування;

- звільнення від сплати єдиного соціального внеску за себе фізичних осіб-підприємців, що перебувають на єдиному податку та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (адвокати, нотаріуси та ін.);

- право всіх платників єдиного податку (в тому числі і юридичних осіб) не сплачувати єдиний внесок за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу. [2, 3]

Ще однією зміною, яка була запроваджена урядом для полегшення та стимулювання розвитку економічної системи України було скасування будь-яких санкцій за порушення вимог Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» у сфері застосування реєстраторів розрахункових операцій / програмних реєстраторів розрахункових операцій (РРО/ПРРО). По суті, це означає, що застосування РРО / ПРРО під час війни скасовано. При цьому також було встановлено мораторій на перевірки відносно повноти нарахування, декларування та сплати ЄСВ. [2]

Потрібно також в межах нашого дослідження згадати про важливе і безпрецедентне рішення уряду, що було прийняте з метою підтримки

та стимулювання розвитку вітчизняного бізнесу, про запровадження програми щодо тимчасового переміщення підприємств з постраждалих під час війни регіонів. Відповідно до цієї програми, українські суб'єкти бізнесу, які знаходяться у зоні активних бойових дій, можуть отримати державну допомогу в переміщенні своїх потужностей до західних областей України. [4]

Досить суттєвим протягом 2022 року було внесення змін в трудове законодавство. Численні зміни були викликані саме воєнним станом і тому їх впровадження є тимчасове і очікується, що такі норми будуть скасовані після скасування воєнного стану. До таких змін, в першу чергу, треба віднести:

- 1) можливість укладання трудового договору в усній формі. Тобто письмова форма трудового договору на час воєнного періоду стає необов'язковою, а для оформлення трудових відносин достатнього лише заяви працівника та наказу роботодавця;

- 2) розширення можливостей укладання строкового трудового договору на будь-який строк (протягом періоду дії воєнного стану) або на період заміщення тимчасово відсутнього працівника;

- 3) встановлення випробувального строку для будь-якої категорії працівників;

- 4) скасування завчасного попередження працівника про істотні умови праці та умови оплати праці за 2 місяці. На час воєнного стану законодавець дозволяє попереджати працівника про такі лише до початку запровадження таких змін;

- 5) збільшення тривалості робочого часу до 60 годин на тиждень але виключно для підприємств критичної інфраструктури;

- 6) скасування офіційних днів відпочинку у вигляді святкових та неробочих днів, скасування переносу вихідного дня у разі якщо святковий день випадає на неробочий день тижня та скасування скорочення робочого дня на одну годину перед святковим днем;

- 7) скорочення тривалості основної щорічної відпустки до 24 днів та щотижневого безперервного відпочинку до 24 годин. Проте таке скорочення є не обов'язком, а правом роботодавця: якщо заклад може надати більше днів оплачуваної відпустки, то це не заборонено;

- 8) надання роботодавцю права у відмові в наданні відпусток. Це стосується відпусток будь-якого виду працівникам, які виконують роботу на об'єктах критичної інфраструктури (крім від-

пусток у зв'язку з вагітністю та пологами, а також для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку). Також в період дії воєнного стану роботодавець може відмовити працівнику у наданні невикористаних днів щорічної відпустки до закінчення дії такого стану;

9) право внутрішньо переміщених осіб та працівників, що виїхали за кордон отримати збільшену відпустку. Таким робітникам роботодавець не може відмовити і зобов'язаний надати відпустку без збереження заробітної плати тривалістю максимум 90 днів, а за згодою сторін і без обмежень в термінах, на весь період воєнного стану;

10) можливість призупинення дії трудового договору за ініціативою роботодавця або працівника, що передбачає тимчасове припинення трудових відносин через неможливість роботодавця надавати працівникові роботу та (або) неможливість працівника виконувати трудову функцію у зв'язку із ситуацією, пов'язаною із збройною агресією проти України;

11) зміни з питань звільнення працівника, що полягають в: праві працівник в період воєнного стану звільнитись за власним бажанням в день написання заяви, без обов'язкового відпрацювання 14 днів; скасуванні згоди первинної профспілкової організації на звільнення члена такої профспілки; праві роботодавця звільняти працівника під час відпустки (крім відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку) та лікарняного;

12) можливість запровадження спрощеного режиму регулювання трудових відносин, що полягає в індивідуальному підході до працівника при укладанні, зміні та розірванні трудового договору.

Межі нашого дослідження не дають змогу розкрити повністю всі аспекти, умови та подробиці розглянутих та інших прийнятих з початку 2022 року урядових рішень щодо державного регулювання та управління в сфері економіки. Однак, проведені дослідження свідчать, що уряд застосовує комплекс універсальних та унікальних методів державного регулювання та стимулювання розвитку економіки країни в умовах війни. В той же час недоліки і складнощі, з якими стикаються в процесі функціонування господарські суб'єкти, свідчать про необхідність синхронно розвивати як державну економічну систему загалом, так підтримку бізнесу та господарюючих суб'єктів зокрема.

Висновки

Підсумовуючи, можна зазначити, що ефективне функціонування економіки неможливе без розумної економічної політики держави, без реалізації публічною адміністрацією своїх регулятивних, правозастосовних та правоохоронних функцій у народному господарстві. Основними та найбільш пріоритетними інструментами розвитку економіки в умовах воєнного стану є розробка заходів щодо стабілізації економічної системи держави та реформування системи державного регулювання підприємницької діяльності. Проведені дослідження свідчать, що на сьогоднішній день з боку українського уряду були розроблені та запроваджені програми, які передбачають тимчасове послаблення та підтримку сфери економіки під час воєнного стану. Однак сьогодні на рівні держави потрібно продовжувати здійснювати підтримку суб'єктів підприємництва, зокрема шляхом створення відповідної правової бази, фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки, науково-методичного, інформаційно-консультативного та кадрового забезпечення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» від 15.03.2022 р № 2120-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top>.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення у разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з території, де ведуться бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію» від 25.03.2022 р. № 246-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246-2022-p#Text>
5. Підтримка бізнесу в умовах війни. – 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://business.diia.gov.ua/wartime>.

6. Р. Е. Строцький Публічне управління у сфері економіки Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2149/vnulpurn201582419.pdf>

References

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96–BP // Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

2. Law of Ukraine «On Amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the application of norms during the period of war», 15/03/2022 No. 2120–IX [Electronic resource]. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120–20#Text>

3. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine, 02.12.2010 № 2755–VI [Electronic resource]. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755–17#top>.

4. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the plan of emergency measures to relocate, in case of need, the production capacities of economic entities from territories where hostilities are being waged and/or there is a threat of hostilities to a safe

territory», 25/03/2022, No. 246 –р [Electronic resource]. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/246–2022–p#Text>

5. Business support in wartime. – 2022 [Electronic resource]. – Access mode: <https://business.dii.gov.ua/wartime>

6. R. E. Strotsky Public administration in the sphere of economy, Lviv State University of Internal Affairs, 2015. [Electronic resource]. – Access mode: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/may/2149/vnulpurn201582419.pdf>

Дані про автора

Ткаченко Ольга Миколаївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки і права, Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

e-mail: 1444563@ukr.net

Data about the author

Olga Tkachenko,

Ph.D. in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economic and Law, National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine

e-mail: 1444563@ukr.net

УДК: 339.923

ВАСИЛЬЧАК С. В., ПЕТРИНЯК У. Я.,
СОЛОВІЙ С. Б., ВІВЧАРУК О. М.

Теоретичні основи дослідження конкурентоспроможності бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС

Предметом дослідження є теоретичні аспекти забезпечення конкурентоспроможності бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС.

Метою дослідження є формування конкурентоспроможності бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано сукупність наукових методів і підходів, у тому числі системний, логічний, що дозволило забезпечити концептуальну єдність дослідження.

Результати роботи. У статті обґрунтовано необхідність та значення формування конкурентоспроможності бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС на основі концепції управління креативним потенціалом.

Галузь застосування результатів. Сфера розвитку бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС.

Висновки. Основні підсумки дослідження та його методологічні результати можна звести до формулювання: на основі проведеного аналізу розвитку підприємств туристичної галузі в умовах інтеграції до ЄС доведено, що з метою забезпечення конкурентоспроможності бізнес структур доцільне формування концепції управління креативним потенціалом.

Ключові слова: конкурентоспроможність; концепція, бізнес структури, креативність персоналу, інтеграція.

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

ТКАЧЕНКО О. М. Конституційні та нормативні засади державного управління в сфері економіки в сучасних умовах.....	5
ВАСИЛЬЧАК С. В., ПЕТРИНЯК У. Я., СОЛОВІЙ С. Б., ВІВЧАРУК О. М. Теоретичні основи дослідження конкурентоспроможності бізнес структур в умовах інтеграції до ЄС.....	11
КОНОНЧУК О. В., ФОМОВ Д. О. Діджиталізація банківських послуг управління інвестиційними ресурсами.....	19
КАГАНЕЦЬ-ГАВРИЛКО Л. П., ГУШТАН Т. В. Макросередовище сфери туризму України за показниками та критеріями якості.....	27

Інноваційно-інвестиційна політика

КОВАЛЕНКО Н. В., САВЕНКО О. А., ГІРНЯК К. М., ГРОМОВА О. О. Інформаційний менеджмент на інноваційно орієнтованому підприємстві в контексті вдосконалення адаптивних програм управління персоналом.....	38
МІЩЕНКО М. І., ЧЕРНОВА Н. С., ДЕРГАЧОВ Є. В., БОРОДАЙ Д. А. Моделювання управлінських рішень в системі управління інвестиційними потоками на інноваційно орієнтованому підприємстві в умовах посилення конкуренції.....	45
ЛОГОЩА Р. В., ДЯЧЕНКО М. В. European experience of professional training of marketers in higher education institutions.....	52
ГУК О. В., МОХОНЬКО Г. А., ШЕВЧЕНКО О. М., СТАРЧЕНКО І. Ю. Адаптивний механізм конкурентного управління фінансовою безпекою інноваційно орієнтованого підприємства в контексті діджиталізації.....	59
НАВРОЦЬКА Т. А., ШЕВЧЕНКО І. Б., ШЕНДЕРІВСЬКА Л. П., ПЕТРЕНКО О. І. Адаптивний менеджмент маркетингової підсистеми інноваційно орієнтованого підприємства в умовах діджиталізації, глобалізації та активізації безпекових механізмів.....	66

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

СТАДНІК І. Я., ПІДДУБНИЙ В. А., КРАСНОЖОН С. В., ПИЛИПЕЦЬ О. М. Економічна ефективність теплових систем мініпекарні.....	74
КОЛОДІЙЧУК А. В., ВАЖИНСЬКИЙ Ф. А. Оцінка готовності торговельного бізнесу інформаційних технологій до впровадження систем контролінгу.....	80
ПОПРОЗМАН О. І., МИХАЙЛОВ А. П., КУРГУЗЕНКОВА Л. А., ОПАНАСЕНКО О. М. Управління власним капіталом підприємства.....	85
МОЛНАР О. С., ІЛЬЧЕНКО О. Ю., ГОЛОВЕЙ В. В. Асортиментні концепції в системі збуту підприємств.....	93
УСТІК Т. В., НАЗАРЕНКО С. В. Маркетингові інструменти зниження підприємницьких ризиків на інноваційно орієнтованих аграрних підприємствах в умовах адаптування зовнішньоекономічної діяльності.....	98
ЛИШЕНКО М. О., МАКАРЕНКО Н. О., КУЛИК А. А., ПОЛИВОДА В. В. Управління економічною безпекою інноваційно орієнтованого підприємства в умовах сталого розвитку, діджиталізації, глобалізації та активізації системи адаптивного маркетингу.....	105
ПЕТРИК В. В., СЕРБИНСЬКИЙ А. В., ЦЕРКОВНЮК Ю. В. Форми систем збуту продукції та шляхи формування каналів реалізації підприємств.....	112
ТЕМЧИШИНА Ю. Л., КУДРЕНКО Н. В. Удосконалення обліку оплати праці у сучасному банку.....	117

Соціально-трудова проблеми

КРАМЧЕНКО Р. А. Теоретичні засади ефективності використання трудового потенціалу сільськогосподарських підприємств.....	123
---	-----